

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τι είναι Λαογραφία και εις τι δύναται να ωφελήση η σπουδή της. Θεσσαλονίκη 1937. σελ. 31.

Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

doi: [10.12681/makedonika.9298](https://doi.org/10.12681/makedonika.9298)

Copyright © 2016, Ευαγγ. Στ. Τζιάτζιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τζιάτζιος Ε. Σ. (2017). Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τι είναι Λαογραφία και εις τι δύναται να ωφελήση η σπουδή της. Θεσσαλονίκη 1937. σελ. 31. *Μακεδονικά*, 1, 579–580. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9298>

του Τζηρέλα», ως κακῶς ὀνομάζει ὁ Καλινδέρης κώδικα — κατάστιχον ἐκ Ζουπανίου Ἀνασελίτσης. Ἐκτός τούτου καταχωρίζει τὸ κείμενον ἐγγράφων τινῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ Ζιουπάνι, τὸ Βάντσικον καὶ τὸ Βλάτσι καὶ προσθέτει ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Ἡγουμένου τῆς παρὰ τὴν Ἐλασσῶνα μονῆς τῆς Ὀλυμπιώτισσης Ἀνθίμου καὶ τῶν χρονικῶν (= ἐνθυμήσεων;) αὐτοῦ, παραθέτων καὶ τὸ κείμενον πέντε ἐνθυμήσεων.

Ὁ κ. Καλινδέρης εἰργάσθη μετὰ ζηλευτῆς φιλοπονίας, ἀλλ' ἄνευ συστήματος καὶ μεθόδου. Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν σειρὰν τῶν εἰς τὰ « Σημειώματα » καταχωριζομένων ἄρθρων δὲν ἔδωκε προσοχὴν, χωρίζων τὰ ὁμοῦ ἀνήκοντα, ὡς εἶναι π. χ. ὁ χωρισμὸς τοῦ καταλόγου « τῶν ὑποκειμένων τῆ Μητρ. Σιατίσσης χωρίων » ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος, ὁ ὁποῖος τὰ περιέχει τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μετὰ τὸν κατάλογον τοῦ Νεοφύτου σελ. 41-47. Ἐπίσης δὲν ἐδόθη προσοχὴ εἰς τὴν διατύπωσιν καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ὁμαλή. Ἡ δ' ἐκτύπωσις παρουσιάζει πολλὰς ἀτελείας.

2. Συνεχίζων ὁ κ. Καλινδέρης τὴν δημοσίευσιν ἱστορικοῦ ὕλικου ἐκ Δυτ. Μακεδονίας παρέχει εἰς τὸ δεῦτερον ὑπὸ τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν πόνημά του πρῶτον τὸ κείμενον « ἀπογραφικῆς (τοπογραφικῆς) ἐκθέσεως τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς Μακεδονίας » ὑπὸ τοῦ Χαρίση Μεγδάνη, γραφεῖσαν μεθ' ἑνὸς προλόγου (σ. 2-25), κατόπιν δὲ δημοσιεύει ἐνθυμήσεις καὶ ἐπιγραφὰς ἀπὸ τῆν Δυτ. Μακεδονίαν (σ. 26-55), πολλὰ τῶν ὁποίων παρέχουν πολυτίμους πληροφορίας διὰ πρόσωπα καὶ πράγματα.

Σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὰ τοπωνύμια τῆς Δυτ. Μακεδονίας παρέχει κατάλογος τοιούτων σελ. 60-65, παραληφθεὶς ἐκ κώδικος τῆς Μονῆς Ζάμπορδας, τὸν ὁποῖον εἶχε περιγράψει ὁ Κ. εἰς τὰ « Σημειώματα ἱστορικά » σ. 3-9. Σελ. 66-85 περιγράφει ὁ Κ. λεπτομερῶς τὸν δεῦτερον κατ' ἀρχαιότητα κώδικα τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1815-1831, περιέχοντα τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Μητροπόλεως καὶ ἄλλας διαφόρους πράξεις. « Μερικὰ γράμματα ποῦ ἔχουν ἰδιαιτέρη ἀξία γιὰ τὴν διαφώτιση τῆς τοπικῆς ἱστορίας δημοσιεύονται ὀλόκληρα, ἀπὸ ἄλλα μόνον κομμάτια, τὰ πῶ ἐνδιαφέροντα ». Ἀκολουθεῖ σελ. 86-90 πίναξ κυρίων ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων.

Καὶ τὸ πονημάτιον αὐτὸ παρουσιάζει τὰς ἰδίας ἀτελείας ὡς καὶ τὸ προηγούμενως ἀναφερθέν, ἡ δὲ ἔλεεινή του ἐκτύπωσις κουράζει τὸν ἀναγνώστην.

Ὁ κ. Καλινδέρης καὶ διὰ τῶν δύο του αὐτῶν πονημάτων προσέφερον ἀρκετὸν — ὄχι πάντοτε σπουδαῖον — ἱστορικὸν ὕλικόν εἰς τοὺς καταγινομένους μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἡ ἐπιθυμία μας ἐν τούτοις θὰ ἦτο ὅπως οὗτος χρησιμοποίησιν τὴν ζηλευτὴν του φιλεργίαν καὶ δι' ἄλλα πολὺ σπουδαιότερα καὶ συνθετικώτερα θέματα, ἀφορῶντα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας.

Α. Σ.

Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τί εἶναι Λαογραφία καὶ εἰς τί δύναται νὰ ὠφελήσῃ ἢ σπουδῇ της. Θεσσαλονίκη 1937. σελ. 31.

Ὁ συγγραφεὺς ἀπαριθμεῖ τὰς παρανοήσεις σχετικῶς μετὰ τὴν φύσιν τῶν λαογραφικῶν στοιχείων καὶ τὴν ἐξήγησιν τῆς προελεύσεως αὐτῶν, δίδει νέον ὄρισμὸν τῆς Λαογραφίας, διάφορον ἐκείνου τοῦ Πολίτου καὶ διαγράφει τὴν ὥφε-

λειαν τὴν προσγινομένην εἰς τὸν μορφωμένον κόσμον γενικῶς καὶ εἰδικώτερον εἰς τοὺς κλασσικοὺς φιλολόγους, τοὺς ἱστορικοὺς καὶ τοὺς φιλοσόφους διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καὶ τῶν βαθυτάτων ψυχικῶν πηγῶν, ἐξ ὧν εὖτος ἀπέρρευσε. Ἀναλύει τὴν διαφορὰν τῶν περὶ τοῦ ἔργου τῆς λαογραφίας γνωμῶν τοῦ Πολίτου, θέτων ὡς ὑποκείμενον ταύτης τὸν λαϊκὸν πολιτισμὸν ἐν τῇ πλήρει αὐτοῦ ἐνότητι ὡς «ἐμμόρφου ἐκδηλώσεως τῆς ἐνιαίας λαϊκῆς ζωῆς καὶ ψυχῆς», ἀπομακρυνόμενος οὕτω τῶν περὶ ἐπιβιώσεως τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ παρελθόντος ἀντιλήψεων τοῦ Πολίτου καὶ ἀντιτιθέμενος πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῆς ψυχολογικῆς λαογραφίας τοῦ Spamer, ἀποβλεπούσης εἰς τὴν γνῶσιν τῶν πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ λαοῦ, δηλ. τὴν γνῶσιν τοῦ τυπικοῦ χαρακτήρος τοῦ λαϊκοῦ ἀνθρώπου.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Βασ. Κυπαρίσση, Τραγούδια τῆς Χαλκιδικῆς. Παράρτημα «Λαογραφίας»
ἀριθ. 2. Θεσσαλονίκη 1940. Σελ. γ' + 107.

Ἡ συλλογὴ αὕτη περιέχει ἐν ὄλῳ 294 τραγούδια: ἐργατικά, συναφῆ πρὸς τὰ ἔθιμα καὶ τὰς ἐορτάς, παιδικὰ, τῆς ἀγάπης, τοῦ γάμου, τῆς ξενιτειᾶς, μοιρολόγια, κλέφτικα, ἱστορικά, σατυρικά, γνωμικά, περιστατικά, ἀκριτικά, παραλογές καὶ δίστιχα λιανοτράγουδα. Ποικίλαι σημειώσεις καὶ πληροφορίες σχετικαὶ μὲ τὰ τραγούδια, καθὼς καὶ ἐξηγήσεις ἰδιωματικῶν λέξεων παρατίθενται ὑπὸ τοῦ συλλογέως.

Προσὸν σπουδαῖον τῆς συλλογῆς ταύτης εἶναι ὅτι τὸ κείμενον τῶν τραγουδιῶν παρέχεται εἰς ἡμᾶς ἀκριβῶς εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τοῦ τόπου προελεύσεως, δημοσιεύει δηλαδὴ τὰ τραγούδια ὅπως τὰ ἤκουσεν ὁ συλλογεὺς ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκδόσει του κατονομαζομένων προσώπων.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἄπ. Βακαλοπούλου, Ἱστορικαὶ ἔρευναι ἐν Σαμαρίνῃ τῆς Ἀντικῆς Μακεδονίας. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ ΚΑ' τόμου τοῦ «Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ».) Θεσσαλονίκη 1937, σελ. 31.

Εἰς τὴν μελέτην ταύτην ὁ συγγραφεὺς ἀναδημοσιεύει πληρέστερον ἐξ ἐνὸς χειρογράφου «διήγησιν» γραφεῖσαν ἐν Λαρίσῃ τὸ 1856 ὑπὸ τοῦ Σαμαριναίου Διοκλέους Χρυσάνθου πατρὸς Ἰωάννου περὶ τῆς κωμοπόλεως Σαμαρίνας, τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως, τῆς ἀποικίσεως τοῦ χωρίου, τῆς ἰδρύσεως τῆς μονῆς τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς καὶ κάμνει σχετικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς «διηγῆσεως» ἐνταῦθα τῶν ὁποίων δὲν φαίνονται πιθαναί. Ἀκολουθῶς παραθέτει «ἐνθὺμησιν» χρονολογίας 20 Ἰουλίου 1785 περὶ ἐνὸς περιφήμου ληστάρχου (ἀρματωλοῦ;) ὀνόματι «Τζάτζου», ὁ ὁποῖος ἐπὶ κεφαλῆς συμμορίας ὑπερδικοσίων ἀνδρῶν εἶχε καταστῆ ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν «πασάδων καὶ μπέδων». (Τὸ ὄνομα Τζάτζιος διασώζεται ἤδη εὐρύτατα ἐν τῇ περιφερείᾳ Γρεβενῶν.) Ἡ πληρεστέρα ἔρευνα τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην δὲν ἀποκλείεται νὰ μᾶς δώσῃ σημαντικὰς πληροφορίες περὶ τοῦ ἀρματωλισμοῦ τῶν χρόνων τούτων· ἡ ἄποψις περὶ τοῦ Τζάτζου ὡς «ἀρματωλοῦ» πιθανολογεῖται καὶ ἐκ τοῦ τετραστίχου ἔσματος τοῦ χοροῦ, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Βακαλόπουλος ἀναφέρει ἐν ὑποσημ. τῆς σελίδος 23: